

**ЕДИНСТВОТО ВО ЗЕЛС, ВАЖЕН УСЛОВ ЗА
УСПЕШНО ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ПРОЦЕСОТ
НА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА**

**UNITETI NË BNJVL,
KUSHT I RËNDËSISHËM PËR VAZHDIMIN
E SUKSESHËM TË PROCESIT TË DECENTRALIZIMIT**

Mbajtja e seancës së
11-të e BD të BNJVL-së

**KOMUNAT NUK TËRIQEN
NGA QËNDRIMI PËR
PRONËSI NDAJ TOKËS**

Одржана 11-тата седница
на УО на ЗЕЛС

**ОПШТИНИТЕ НЕ ОСТАПУВААТ
ОД СТАВОТ ЗА СОПСТВЕНОСТ
ВРЗ ЗЕМЈИШТЕТО**

Почитувани,

Како резултат на континуирани заложби на ЗЕЛС за надминување на неповолните состојби за општините во врска со надоместокот и префрлањето на податоците од Централниот Регистар на Р.М., на седница на Собрание на РМ, одржана на деветти јули, 2008 година, пратениците ја прифатија доставената иницијатива на ЗЕЛС, за измени и дополнувања на Законот за Централен Регистар. Со ова одредба, покрај Владата и останатите органи на управата и единиците на локалната самоуправа (член 1 од измената) ќе ги добиваат овие податоци без надоместок. Оваа законска измена претставува навистина голема успех за ЗЕЛС, на што сме особено горди. Во месец јули, во просториите на Општина Чаир, Управниот Одбор на ЗЕЛС, ја одржа 11-тата седница на која беа разгледани повеќе значајни прашања од работењето на општините, меѓу кои политиката на ЗЕЛС за земјиштето, можностите за зголемување на изворните приходи на општините, реафирмација на ставовите на ЗЕЛС во однос на Законот за финансирање на ЕЛС, состојбите во втората фаза од децентрализацијата со посебен осврт на проблемот со општините кои имаат блокирани сметки и оние кои немаат соодветни технички капацитети. Беше дискутирано и за други прашања од важност за непречено функционирање на локалната власт. На оваа седница, Андреј Петров официјално се повлече од челната позиција во ЗЕЛС, а до донесување на друга одлука на УО, ЗЕЛС ќе го претставуваат двајцата потпретседатели Невзат Бејта и Коце Трајановски. Во мини- интервјуто, што го направивме по тој повод, Андреј Петров им порача на своите доскорешни колеги дека единството во ЗЕЛС е важен услов за успешно продолжување на процесот на децентрализација во земјава. На 17 јули, 2008 година, Комисијата за рурален развој, одржа состанок на кој освен нејзините членови присуствуваа и повеќе градоначалници од руралните општини, до кои беше испратена отворена покана за присуство на седницата. Комисијата разгледуваше многу прашања меѓу кои за земјоделското земјиште и неговото значење за локалната самоуправа; проблемот со правото на доделување на концесии; проблемите на руралните општини со образованието и за нередовното и недоволно снабдување со електрична енергија на руралните средини, а беше покрената иницијатива за отварање на аптеки во руралните општини. Владата на РМ ја даде првата согласност за задолжување на општините, што претставува нов стадиум во процесот на децентрализацијата на власта, каде општините кои влегоа во втората фаза од фискалната децентрализација, ќе можат да реализираат и поголеми капитални проекти по пат на задолжување. Освен Општина Карпош, која прва доби согласност за задолжување од Владата на Р.Македонија, засега до Министерството за финансии поднесени се барања за задолжување од уште седум општини. Од овој број на Гласилото започнуваме да ги презентираме и избраните шест најдобри општински практики од програмата „Лидерски стандарди и најдобри практики“ проект што го имплементира ЗЕЛС во соработка со Советот на Европа и Европска Унија, преку ЕАР,УСАИД Програма за локална самоуправа и Министерство за локална самоуправа.

Овие и уште многу други информации за активностите на ЗЕЛС и општините можете да прочитате во јулскиот број на Вашето и наше Гласило

Со почит,
 Душица Перишиќ
 Извршен директор

Тë nderuar,

Si rezultat i përpjekjeve të vazhdueshme të BNJVL për kapërcimin e situatave të palakmueshme për komunat në lidhje me kompensimin për transferimin e të dhënave nga Regjistri qendrorë i R.M., në mbledhjen e Kuvendit të RM, e mbajtur me nëntë korrik 2008, deputetët e pranuan inicijativën e dërguar të BNJVL, për ndryshim dhe plotësim të Ligjit për regjistrin qendrorë. Me këtë dispozitë, përveç Qeverisë dhe organeve tjera të administratës dhe njësisive të vetëqeverisjes lokale (neni 1 nga ndryshimi) do t'i marrin këto të dhëna pa kompensim. Ky ndryshim ligjor paraqet me të vërtetë sukses të madh për BNJVL, për të cilën jemi krenar. Në muajn korrik, në hapësirat e Komunës së Çairit, Këshilli drejtues i BNJVL e mbajti mbledhjen e 11-të në të cilën u shqyrtuan disa çështje të rëndësishme për punën e komunave, ndër të tjera politika e BNJVL për tokën, mundësinë për rritjen e burimeve të të hyrave në komunë, riefirmimin e qëndrimeve të BNJVL në lidhje me Ligjin për financimin e NJVL -ve, gjendja në fazën e dytë të decentralizimit me theks të veçant për problemet e komunave që kanë xhirologari të bllokuar dhe ato që nuk kanë kapacitet teknik të përshtatshëm. U diskutua edhe për çështje tjera me interes për funksionimin normal të pushtetit lokal. Në këtë mbledhje Andrej Petrov zyrtarisht u tërhoq nga pozita kyçe në BNJVL, ndërsa deri në sjelljen e vendimit të KD, BNJVL-në do ta përfaqësojnë dy nënkryetarët e Nevzat Bejta dhe Koce Trajanovski. Në mini intervistën që e bëmë me atë rast, Andrej Petrov u dha mesazh ish kolegëve se bashkimi në BNJVL është kusht i rëndësishëm për vazhdimin e sukseshëm të procesit të decentralizimit në vend. Me 17 korrik 2008, Komisioni për zhvillim rural, mbajti mbledhje në të cilën përveç anëtarëve të vet morrën pjesë më shumë kryetarë nga komunat rurale, të cilëve u ishte drejtuar ftesë e hapur për pjesmarrje në mbledhje. Komisioni shqyrtoi shumë çështje ndër të cilat tokën bujqësore dhe rëndësinë e saj për pushtetin lokal; problemin me ndarjen e të drejtës për koncesionet; problemet e komunave rurale me arsimin dhe furnizimin jo të rregullt dhe jo të mjaftueshëm me energji elektrike në vendbanimet rurale, ndërsa u ngrit iniciativa për hapjen e barnatoreve në komunat rurale. Qeveria e RM e dha pëlqimin e parë për detyrim komunave, që paraqet fazë të re në procesin e decentralizimit të pushtetit, ku komunat që hynën në fazën e dytë të decentralizimit fiskal, do të mund të realizojnë projekte kapitale nëpërmjet detyrimit. Përveç komunës Karposh, e cila e para e fitoi pëlqimin për detyrim nga Qeveria e R. Maqedonisë, deri më tani deri te Ministria e financave janë parashtruar kërkesa për detyrim nga shtatë komuna. Nga ky numër i revistës fillojmë t'i prezantojmë edhe gjashtë praktikat më të mira komunale nga programi „Standardet të lidërsipit dhe praktikat më të mira“, projekt që implementohet nga BNJVL në bashkëpunim me Këshillin e Evropës dhe Unionin Evropian, nëpërmjet AER, USAID Programi për vetëqeverisje lokale dhe Ministria e pushtetit lokal. Këto dhe informatat tjera të shumta për aktivitetet e BNJVL dhe komunave mund t'i lexoni në numrin e korrikut të revistës Tuaj dhe tonën.

Me respekt,
 Dushica Perisheva
 Drejtor Ekzekutiv

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

тел. +389 (0)2 30 99 033 / факс: +389 (0)2 30 61 994
 ул. Женеvsка 66 , п.фах 32 , 1000 Скопје, Република Македонија
 www.zels.org.mk / contact@zels.org.mk

BASHKËSIA E NJËSIVË TË VETËQEVERISJES LOKALE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË

tel. +389 (0)2 30 99 033 / fax: +389 (0)2 30 61 994
 ruga. Zhenevska p.n. , F.P 32 , 1000 Shkup, Republika e Maqedonisë
 www.zels.org.mk / contact@zels.org.mk

Извршен директор на ЗЕЛС;
 Душица Перишиќ

Заменик извршен директор
 Ардита Дема

Уреднички колегиум;
 Душица Перишиќ, Весна Арсовска, Наташа Вртеска, Виктор Арнаудоски

Дизајн и подготовка за печат:
 Бригада дизајн, www.brigada.com.mk
 Печати: Пропоинт - Скопје

Дрејтор екзекутив i BNJVL-së
 Dushica Perisheva

Zevendes drejtor ekzekutiv
 Ardita Dema

Bordi redaktues
 Dushica Perisheva, Vesna Arsovska, Natasha Vrteska, Viktor Arnaudovski

Pergatitje per shtyp:
 Brigada DSGN, www.brigada.com.mk
 Shtyp: Propoint - Skopje

ЗЕЛС успеа да издејствува измени во Законот за Централен Регистар

Како резултат на континуирани заложби на ЗЕЛС за надминување на неповолните состојби за општините во врска со надоместокот и префрлањето на податоците од Централниот Регистар на Република Македонија, на седница на Собрание на РМ, оддржана на деветти јули, 2008 година, пратениците ја прифатија доставената иницијатива на ЗЕЛС, за измени и дополнувања на Законот за Централен Регистар. Измената е веќе објавена во Службен Весник на РМ од 16, јули, 2008 година. Со ова одредба, корисници на податоците од регистарот, без надоместок, покрај Владата и останатите органи на управата се и единиците на локалната самоуправа (член 1 од измената).

Ова навистина претставува големо достигнување на ЗЕЛС, во постепено реализирање на крајната цел - законски измени, со кои општините нема да му плаќаат на Централниот регистар за користењето и префрлањето на податоците за сите правни субјекти на нивната територија, запишани во трговскиот регистар и регистрот на други правни лица, кои согласно Законот за комунални такси подлежат на наплата на комуналии. Исто така, за сите извршени промени кај трговските субјекти на територија на ЕЛС, ЦР ќе и доставува податоци на општината, потребни за ажурирање на општинската база на субјекти кои подлежат на

обврската за плаќање на комунална такса-фирмарина (која претставува една од изворните приходи на општината)

ЗЕЛС, поднесената иницијатива за изменување и дополнување на Законот за централниот регистар адекватно ја аргументираше, со тоа што ги наведе постоечките неправилности, укажувајќи дека во членот 114 став 3 од Уставот на Република Македонија се утврдува дека општините се финансираат и со средства од Буџетот на Република Македонија, исто како и корисниците и единките на корисниците на средства од Буџетот на Република Македонија од областа на законодавната, извршната и судската власт. Во членот 117 став 3 од Уставот, се утврдува дека и градот Скопје се финансира и со средства од Републиката. Оттука произлезе и ставот на ЗЕЛС дека и единиците на локалната самоуправа треба да бидат опфатени со одредбата на член 18-а став 2 од Законот за Централен регистар.

Имено, напорите на ЗЕЛС за добивање на базата на податоци од ЦР започнаа пред две години, а во рамките на овие активности, минатата година на 24 јули 2007, година ЗЕЛС потпиша договор со ЦР за користење на податоците, при што исто така успеа да обезбеди префрлањето на информациите да биде со повластени цени.

BNJVL arriti të inicoj ndryshim në Ligjin për regjistrin qendrorë

Si rezultat i përpjekjeve të njëpasnjëshme të BNJVL për kapërcimin e gjendjes së pavolitshme për komunat në lidhje me kompenzimin dhe kalimin e të dhënave nga Regjistri qendror i Republikës së Maqedonisë, në seancën e Kuvendit të RM, e mbajtur me 9 korrik 2008, deputetët e pranuan iniciativën e dhënë nga BNJVL, për ndryshim dhe plotësim të Ligjit për regjistrin qendror. Ndryshimi tanimë është shpallur në Gazeten zyrtare të RM të 16 korrik 2008. Me këtë dispozitë, shfrytëzuesit e të dhënave nga regjistri, pa kompenzim, përveç Qeverisë dhe organeve tjera të administratës janë edhe njësite e vetëqeverisjes lokale (neni 1 nga ndryshimi).

Kjo me të vërtet paraqet arritje të madhe për BNJVL, në realizimin gradual të qëllimit final - ndryshime ligjore, me të cilat komunat nuk do t'i paguajnë regjistrin qendror për shfrytëzimin dhe transferimin e të dhënave për të gjitha subjektet juridike në territorin e vet, të regjistruar në regjistrin tregtarë dhe regjistrin e subjekteve tjera juridike, të cilët në bazë të Ligjit për taksta komunal janë të obliguar të paguajnë taksën komunale. Gjithashtu për të gjitha ndryshimet te subjektet tregtare në territorin e NJVL, RQ do t'i dërgoj të dhëna komunës, të nevojshme për azhurimin e bazës së komunës për subjektet të cilët

janë të obliguar të paguajnë taksën komunale - firmën (që paraqet një ndër burimet e të hyrave në komunë)

BNJVL, iniciativën e dorëzuar për ndryshim dhe plotësim të Ligjit për regjistrin qendrorë në mënyrë adekuate e argumentoj, gjë që i dha të gjitha parregullsitë, duke dëftuar se në nenin 114, alineja 3 e Kushtetutës së Republikës së Maqedonisë vërtetohet se komunat financohen edhe nga Republika - Buxheti i Republikës së Maqedonisë, njëjtë si dhe shfrytëzuesit dhe njësitë e shfrytëzuesve të mjeteve nga buxheti i Republikës së Maqedonisë nga fusha e ligjvënies, ekzekutivit dhe gjyqësorit. Në nenin 117 alineja 3 e Kushtetutës, përcaktohet se edhe qyteti i Shkupit financohet nga mjetet e Republikës. Nga këtu doli edhe qëndrimi i BNJVL se edhe njësitë e vetëqeverisjes lokale duhet të përfshihen me dispozitën e nenit 18-a, alineja 2 e Ligjit për regjistrin qendrorë.

Pikërisht, përpjekjet e BNJVL-së për fitimin e bazës së të dhënave nga RQ filloj para dy viteve, dhe në suaza të këtyre aktiviteteve, vitin e kaluar me 24 korrik 2007, BNJVL nënshkruajti marrëveshje me RQ për shfrytëzim të të dhënave, ku gjithashtu arriti të siguroj transferimin e informacioneve të jetë me çmime të volitshme.

Вкупно 62 општини во втората фаза - резултат и на бројните активности на ЗЕЛС

62

Шестмесечниот проект на ЗЕЛС „Поддршка на процесот на децентрализација,, финансиски поддржан од Британската амбасада, кон крајот на јуни заврши мошне успешно. На почетокот на проектот, само 51 општина беа во втората фаза на фискалната децентрализација, а на крај на проектот, 64 општини ги исполнија условите да ги користат придобивките од втората фаза (вклучително и општините Зајас и Осломеј). Главниот проблем на 15 општини, од 21 општина, кои сеуште се обидуваат да ги исполнат условите за премин во втората фаза, се блокираните сметки од достасани долгови. Во рамките на проектот, освен воспоставената менторска шема за 14 општини, експертската помош на општините, организираниите три дводневни работилници за финансиски менаџмент, беше организиран и состанок помеѓу раководството на ЗЕЛС, општините чии сметки се блокирани и државните секретари од неколку релевантни министерства, вклучително и Министерството за финансии, како и панел дискусија помеѓу градоначалниците, раководителите на одделите за финансии и претставници од Министерството за финансии. Беше договорено, овие општините до 1 јули 2008 да поднесат извештаи до МФ, за состојбата на нивните сметки со цел утврдување на точниот долг. Министерството за финансии се обврза да идентификува решенија и соодветни препораки со кои општините би ги надминале проблемите со кои се соочуваат и упатија отворена покана за секоја општина поединечно на разговор.

Подобрувања кои произлегоа од низата активности што ЗЕЛС ги презема во рамките на проектот се: зголемено прибирање на даноци, намалување на долговите и подобрена финансиска состојба во општините. Потоа обучена администрација за извршување на потребните финансиски операции, за подготвување на соодветна документација, за користење и ажурирање на базата на податоци како неопходен услов за зголемено собирање на даноци. Експертите воспоставија основа и контакти за меѓуопштинска соработка со цел да го надминат проблемот на недоволна кадровска екипираност и беше воспоставена меѓусебна соработка која ќе продолжи и по завршување на проектот.

Gjithsej 62 komuna në fazën e dytë - rezultat i aktiviteteve të BNJVL

Projekti gjashtëmujor i BNJVL “Përkrahje procesit të decentralizimit” financuar nga ambasada e Britanisë, në fund të qershorit përfundoi me shumë sukses. Në fillim të projektit, vetëm 51 komuna ishin në fazën e dytë të decentralizimit fiskal, ndërsa në fund të projektit, 64 komuna i plotësuan kushtet për shfrytëzimin e përfitimeve nga faza e dytë (përfshirë komunën e Zajasit dhe Osllomejit). Problemi kryesor i 15 komunave nga gjithsej 21 të cilat ende bëjnë përpjekje për t’i plotësuar kushtet për kalim në fazën e dytë janë xhirollogaritë e bllokuara për shkak të borxheve të mbërritura. Në suaza të projektit, përveç skemës të vendosur të mentorimit për 14 komuna, ndihmë ekspertësh për komunën, organizimi i punëtorive tre ditore për menaxhment financiar, u organizua edhe takim ndërmjet udhëheqësisë së BNJVL, komunave të xhirollogaritë e të cilave janë të bllokuara dhe sekretarët shtetëror nga disa ministri relevante, përfshirë edhe Ministrinë e financave, si dhe panel diskutimi ndërmjet kryetarëve të komunave, udhëheqësve të njërive për financa nga Ministria e financave. U dakordua, këto komuna deri me 1 korrik 2008 të dërgojnë raport deri te MF, për gjendjen e llogarive të veta me qëllim vërtetimin e borxhit të saktë. Ministria e financave obligohet të identifikoj zgjidhje dhe rekomandime adekuate me të cilat komunat do t’i kapërcejnë problemet me të cilat ballafaqohen dhe drejtuan ftesë të hapur për secilën komunë për bisedë individuale.

Përmirësimet që dolën nga disa aktivitete të cilat BNJVL i ndërromori në suaza të projektit janë: rritja e mbledhjes së tatimeve, zvogëlimi i borxhit dhe përmirësimi i gjendjes financiare në komuna. Pastaj administratë e trajnuar për zbatimin e operacioneve financiare, për përpilimin e dokumentacinit adekuat, për shfrytëzimin dhe azhurimin e bazës së të dhënave si kusht i domosdoshëm për rritjen e mbledhjes së tatimeve. Ekspertët vendosën bazë dhe kontakte për bashkëpunim ndërkomunal me qëllim të kapërcimit të problemit me staf të pamjaftueshëm ekipor dhe u vendos bashkëpunim i ngushtë që do të vazhdoj edhe pas mbarimit të projektit.

Комисијата за рурален развој децидна во своите барања

Komisioni për zhvillim rural decid në kërkesat e veta

Me 17 korrik 2008, Komisioni për zhvillim rural, mbajti takim ku përveç anëtarëve të vet morrën pjesë edhe më shumë kryetarë komunash nga komuna rurale, deri te të cilët u dërgua ftesë e hapur për pjesmarrje në mbledhje. Komisioni shqyrtoj shumë çështje ndër të tjera edhe për tokën bujqësore dhe rëndësinë e saj për pushtetin lokal; problemin e të drejtës për ndarje të koncesionit; problemin e komunave rurale me arsimin, ku theks të veçant iu dha çështjes së transportit të nxënësve dhe furnizimin e shkollave me lëndë djegëse. Gjithashtu u fol edhe për jorregullsinë dhe furz-

Na 17 јули, 2008 година, Комисијата за рурален развој, одржа состанок на кој освен нејзините членови присуствуваа и повеќе градоначалници од рурални општини, до кои беше испратена отворена покана за присуство на седницата. Комисијата разгледуваше многу прашања меѓу кои за земјоделското земјиште и неговото значење за локалната самоуправа; проблемот со правото на доделување на концесии; проблемите на руралните општини со образованието, каде посебен акцент беше ставен на прашањата поврзани со превозот на ученици и снабдувањето на училиштата со материјали за огрев. Исто така се говореше и за нередовното и недоволно снабдување со електрична енергија на руралните средини, а беше покрената иницијатива за отворање на аптеки во руралните општини.

По исцрпната дискусија беа донесени и бројни заклучоци. Во однос на прашањето за земјоделското земјиште беше заклучено дека руралните општини се заинтересирани за градежното неизградено земјиште и право на управување на овие општини врз земјоделското земјиште и градежното земјиште. Беше потенцирано прашањето општините да бидат вклучени при распределбата на државното земјоделско земјиште, да имаат увид во податоците на ваквото издадено земјиште под закуп, како и увид во податоците на замјиштето кое се уште не е дадено под закуп. Од Комисијата беше повторно нагласено барањето средствата добиени од закупнините на земјоделското земјиште да се распределат во сооднос 50/50 помеѓу државата и општината. ▶

imin e pamjaftueshëm me energji elektrike në vendbanimet rurale, ndërsa u ngrit inicijativa për hapjen e barnatoreve në komunat rurale.

Pas një diskutimi të thellë u sollën edhe shumë përfundime. Në lidhje me çështjen e tokës bujqësore u sollë përfundimi që komunat rurale janë të interesuara për tokën ndërtimore të pandërtuar dhe të drejtën e këtyre komunave për menaxhim me tokën bujqësore dhe tokën ndërtimore. U theksua çështja që komunat të kyuçen gjatë shpërndarjes së tokës bujqësore shtetërore, të kenë qasje në të dhënat e dhënies së kësaj toke me qira, si dhe qasje në të dhëna për tokën e cila ende nuk është dhënë me qira. Nga Komisioni edhe njëher u përsërit kërkesa mjetet e marra qiraja e tokës bujqësore të shpërndahen në raport 50/50 ndërmjet shtetit dhe komunës.

Në lidhje me problemin e komunave rurale që ka të bëjë me të drejtën e shpërndarjes së koncesioneve, u konkludua të kërkohej nga ana e Ministrisë së ekonomisë dhe Ministrisë së financave në të ardhmen saktë të përcaktohen llogaritë e trezorit ku drejtohen mjetet e shpërndara nga koncesionet. Gjithashtu, të dërgohet listë deri te NJVL për të gjithë koncesionerët, për cilën lëndë të parë kanë fituar koncesion dhe sa sasi, me qëllim që komunat këto mjete t'i planifikojnë në buxhetin e vet. ▶

► Во однос на проблемот на руралните општини поврзани со правото на доделување на концесии, беше заклучено да се побара од страна на Министерството за економија и Министерството за финансии во иднина точно да се назначуваат трезорските сметки каде се упатуваат средствата распределени од концесиите. Исто така, да се достави список до ЕЛС на сите концесионери, за која суровина имаат добиено концесија и на колкава количина, со цел општините да можат овие средства да ги планираат во сопствените буџети.

Во однос на проблемите што руралните општини ги имаат во областа на образованието беше заклучено Комисијата за образование при ЗЕЛС да расправа за овие прашања и да ги изнесе пред УО, со цел да се бара МОН адекватно да ги следи разликите кои настануваат како резултат на постојано зголемување на

► Në lidhje me problemin që komunat rurale e kanë në sferën e arsimit u konkludua Komisioni për arsim në BNJVL të diskutoj për këto çështje dhe t'i paraqes para KD, me qëllim që MASH në mënyrë adekuate t'i përcjellë ndryshimet të cilat pasojnë si rezultat i rritjes së vazhdueshme të ndryshimeve globale ekonomike të cilat pasqyrohen në çmimin e shpenzimeve për nevojat e arsimit (respektivisht rritja e çmimit për nxemje). Të shqyrtohet seriozisht çështja e kompenzimit për transportin e arsimtarëve kur transporti është i organizuar nga ana e komunës dhe të shqyrtohet pagesa e mjeteve për të punësuarit në arsim në rast të semundjes, pension ose mjete në rast vdekjes.

Për kapërcimin e problemeve me furnizimin e pamjaftueshëm të komunave rurale me energji elektrike u përfundua të ngritet çështja për programe investuese të EVN-ESM, pikërisht në komunat rurale. Komisioni të paraqes kërkesën para EVN-ESM për: ndërtimin e rrjetit

globalните ekonomski promeni кои se odrazuваат врз цената на трошоците за потребите во образованието (особено porastot на цената на ogrevните енерgen-si). Sериозно da se raгледа prashaњето поврзано со надоместоците за превоз на наставниците кога превозот е организиран од страна на општината и да се расправа за исплатата на средства на вработените во образованието во случај на боледување, испратнината во пензија или средства за исплата во случај на смрт.

За надминување на проблемите со neдоволната снабdenost на руралните општини со електрична енергија беше заклучено да се покрене прашање за поголеми инвестициони програми на EVN-ESM, токму во руралните општини. Комисијата да го изнесе барањето пред EVN-ESM за: надградба на мрежата во местата каде се регистрирани нови корисници; за реконструкција на мрежата кон планинските села; идни инвестиции и програми за развој на електричната мрежа во руралните области и при идните интервенциите на EVN-ESM за замена на столбови за пренос на електрична енергија, доколку на старите столбови има опрема за улично осветлување, тие да не се отстрануваат со цел EVN-ESM да ги искористи за опрема за јавно осветлување, или да стави нови .

Во однос на иницијативата за отворање на аптеки во руралните општини: беше заклучено да се вклучи и Комисијата за здравство при ЗЕЛС, да предложи иницијативи, фармацевтите да добијат бенефиции за отворање на аптеки во руралните средини, да може да биде вработено само едно лице, наместо две и тоа да може да биде наместо со висока со средна стручна подготовка. Во однос на Рамномерениот регионален развој Комисијата побара информација до каде е постапката со формирањето на центрите во планските региони и да се помогне во постапката за нивното формирање и започнување со работа.

нë vendet ku janë regjistruar shfrytëzues të rinjë; rekonstruimin e rrjetit në vendet malore; investime të ardhëshme dhe programe për zhvillim të rrjetit elektrik në vendet rurale dhe në intervenimet e ardhëshme të EVN-ESM për ndërrimin e shtyllave për përçuarjene rrymer elektrike, në qoftëse në shtyllat e vjetra ka pajisje për ndriçim rrugorë, ato të mos hiqen me qëllim EVN-ESM t'i shfrytëzoj për ndriçim publik ose të vëdoj të reja.

Нë lidhje me iniciativën për hapjen e barnatoreve në komunat rurale: u përfundua që të kyçet edhe Komisioni për shëndetësi i BNJVL, të propozoj iniciativa, farmacistët të fitojnë beneficione për hapjen e barnatoreve në vendet rurale, të punësoj një punëtor, në vend dy, dhe ajo të mund të jetë shkollë të mesne në vend të asaj të lartë. Në lidhje me zhvillimin regjional të barabartë Komisioni kërkoj informacion deri ku është procedura për formimin e qendrave në regjionet e planifikuara dhe të ndihmohet në procedurën për formimin e tyre dhe fillimin me punë.

ПРОЕКТ НА МИСИЈАТА НА ОБСЕ ВО СКОПЈЕ

Финансиска поддршка за поттикнување на меѓуопштинска соработка

Липково со Арачиново; Охрид со Дебарца; Делчево, Винаца, Пехчево и Берово заедно и Чешиново-Облешево со Зрновци се наградените општини кои ги добија четирите гранта, со вкупен износ од 60.000 евра. Ваков е резултатот од Грантовата шема за меѓуопштинска соработка од Мисијата на ОБСЕ во Скопје, чија цел е поддршка на ЕЛС во текот на процесот на децентрализација и охрабрување на партнерската соработка меѓу општините. Избраните проекти опфаќаат две иницијативи за локален економски развој и два проекта за подобрување на услугите, поточно за администрирање на даноци и зголемување на капацитетите за урбано планирање. За добивање на грантовите, аплицираа вкупно 36 општини со десет пријави. Комисијата задолжена за евалуација на предлозите во рамките на грантовата шема за меѓуопштинска соработка на ОБСЕ, на Одделот за реформа на јавната администрација, ја заврши процедурата на 14 јули, 2008 година, а резултатите беа објавени следниот ден.

“Меѓуопштинската соработка е инзвонредна алатка, особено за помалите општини со лимитирачки извори, а грантот ќе им овозможи на 10 општини заеднички да ги имплементираат проектите кои треба да им донесат бенефит на граѓаните”, рече Александар Тадеско, Раководител на одделението за реформа на јавната администрација во ОБСЕ за време на објавувањето на резултатите на 15 јули, 2008 година.

Иницијатива за грантова шема произлезе од резултатите од направените извештаи и собрани податоци од страната на Мисијата на ОБСЕ во 2006 и 2007 година, со што беше заклучено дека меѓуопштинската соработка е корисна алатка за развој на општините.

Липкова и Арачина; Охри и Дебарца; Делчево, Винаца, Пехчево и Берово заедно со Чешиново - Облешеве и Зрновце се општините кои ги добија четирите гранта, со вкупен износ од 60.000 евра. Ваков е резултатот од Грантовата шема за меѓуопштинска соработка од Мисијата на ОБСЕ во Скопје, чија цел е поддршка на ЕЛС во текот на процесот на децентрализација и охрабрување на партнерската соработка меѓу општините. Избраните проекти опфаќаат две иницијативи за локален економски развој и два проекта за подобрување на услугите, поточно за администрирање на даноци и зголемување на капацитетите за урбано планирање. За добивање на грантовите, аплицираа вкупно 36 општини со десет пријави. Комисијата задолжена за евалуација на предлозите во рамките на грантовата шема за меѓуопштинска соработка на ОБСЕ, на Одделот за реформа на јавната администрација, ја заврши процедурата на 14 јули, 2008 година, а резултатите беа објавени следниот ден.

“Башкëpunimi ндëркомунал ãштë нjë мжет и шкëлqyer, посаçëришт пëр комунат е vogла ме буриме тã кufизуара, ндëрса grantи до т’у mundësoj тã 10 комунаве башкëришт т’и implementojнë проектет тã cilët duhet т’ju sjellin përfitim qyrtarëve”, tha Aleksandro Tadesko, udhëheqës i njësisë përf reforma në administratën publike në OSBE gjatë kohës së shpalljes së rezultateve me 15 korrik 2008.

Иницијатива пëр skemën е grantеve doli si rezultat nga raportet е përgatitura dhe тã dhënat е mbledhura nga ana е Misionit тã OSBE në vitin 2006 dhe 2007, ме çка у konkludua се башкëpunimi ндëркомунал ãштë мжет и dobishëm пëр zhvillim тã комунаве.

ПРОЕКТ И МИСИОНИТ ТË OSBE НË SHKUP

Përkrahje financiare për stimulimin e bashkëpunimit ndërkomunal

Одобрен првиот општински заем – почеток на нов стадиум во процесот на децентрализацијата

ДОСЕГА ОСУМ ОПШТИНИ ПОДНЕЛЕ БАРАЊЕ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ

Освен Општина Карпош, која доби согласност за задолжување од Владата на Р.Македонија, до Министерството за финансии поднесени се барања за задолжување и од други општини. Во постапка за изготвување на мислење во ова министерство се барањата на општините Илинден и Куманово. Во Општина Илинден за проект за изградба на канализационен систем за прифаќање и третман на отпадни води на подрачје на општината, во висина од 91.777.00 денари, а Општина Куманово доставило барање за неколку проекти во максимален износ од 148.697.607,00 денари. Општина Дојран доставила барање за обезбедување на финансиски средства за нормално функционирање на Системот за заштита на Дојранското Езеро, односно за регулирање на долгот на ЈП за комунални дејности. И покрај тоа што во рамките на барањето не е децидно наведено дали станува збор за барање за краткорочна позамица или барање за задолжување во форма на заем, Министерството ја информирало општината за двете алтернативи кои им стојат на располагање. Врз основа на тоа оваа општина треба да поднесе соодветно барање до МФ за онаа алтернатива за која цени дека е најсоодветна. Министерството за финансии изготвило и едно негативно мислење, за барањето за задолжување на Општина Веница, кое не ги исполнува законските критериуми за задолжување. Во ова министерството добиени се и најави за задолжување од општините Велес, Свети Николе и Василево. Тие се уште немаат поднесено целосно официјално барање за задолжувањето кое треба да биде изработено согласно законската регулатива и согласно Упатството за начинот и постапката за задолжување на општините и јавните претпријатија во РМ.

На 18 јули, 2008 Општина Карпош потпиша Договор за доделување на финансиски кредитни средства, со УНИБанка. Овој договор отвора нов стадиум во процесот на децентрализацијата на власта во нашата земја, каде општините кои влегоа во втората фаза од фискалната децентрализација, доколку ги исполнуваат строго дефинираните правила и добијат согласност за задолжување од Владата на Република Македонија, утврдена врз основа на позитивно мислење на Министерството за финансии, ќе можат да реализираат и поголеми капитални проекти по пат на задолжување.

Потпишувањето на овој договор значи почеток за стимулирање на економски раст во општините и отвора пристап на општините до потребниот капитал со цел создавање на трајни вредности на патот до обезбедувањето на поповолни услуги и услови за поквалитетен живот на своите граѓани.

Општината Карпош е прва општина што доби дозвола од Министерството за финансии за кредитно задолжување во висина од 25,4 милиони денари. Кредитот е наменет за основното училиште „Јан Амос Коменски“ и се однесува на обезбедување на опрема која ќе овозможи заштеда на енергија. Американската Агенција за Меѓународен Развој (УСАИД), согласно потпишаниот договор за соработка со УНИБанка, преку својот Гарантен Фонд, гарантира за 50% од вредноста на овој кредит.

УСАИД го формираше овој Гарантен Фонд во висина од 10 милиони долари наменет за општините со цел да овозможи што поголем пристап до пазарот на капитал и со тоа да го стимулира користењето на разните форми на задолжување за реализација на проекти за енергетска ефикасност, како и други капитални проекти. Покрај договорот со УНИБанка, ист договор за соработка УСАИД потпиша и со НЛБ Лизинг. Условите под кои општините може да го користат Га-

рантниот Фонд е тие да се кредитоспособни, при што проценката се врши од страна на Проектот на УСАИД за Локална Самоуправа, по тоа финансиска анализа и проценката вршат и банките, партнери на УСАИД, како и потребната согласност за задолжување од Владата на Р.М.

Согласно постапката за задолжување на општините пропишана во Упатството за начинот и постапката за задолжување на општините во Република Македонија, издадено од Министерството за финансии, како и Законот за Финансирање на ЕЛС секоја општина ја започнува постапката за задолжување со доставување на Барање за мислење за задолжување до Министерството за финансии кон кое треба да се приложат и Одлука од Совет на општината за задолжување, да се наведе која е целта на задолжувањето, да се истакнат предлог-условите на задолжување (вкупен износ на задолжување, прифатлива каматна стапка, период на отплата, грејс период, останати трошоци, месечен ануитет) кои општината ќе ги добие од претходно водените разговори со финансиските институции. Покрај погоренаведеното општината мора да има позитивно оценети финансиски извештаи континуирано во период од последните две фискални години (дали има историја на блокирани сметки и дали има пристигнати ненамирени обврски кон доверителите во рок над 90 дена од датумот на пристигнувањето).

Вкупниот износ на годишното отплаќање на долгот за долгорочното задолжување не смее да надмине 15% од вкупните приходи на тековно-оперативниот буџет на општината во претходната фискална година. Исто така вкупниот износ на недостасаниот долгорочен долг на општината вклучувајќи ги и сите издадени гаранции не може да го надмине износот на вкупните приходи на тековно-оперативниот буџет на општината во претходната година.

U miratua huaja e parë për komunën – fillimi i një stadi të ri në procesin e decentralizimit

Me 18 korrik 2008 komuna e Karposhit nënshkruajti marrëveshje për ndarje të mjeteve kredi financiare me UNIBanka. Kjo marrëveshje hap një stad të ri në procesin e decentralizimit të pushtetit në vendin tonë, ku komunat të cilat hynën në fazën e dytë të decentralizimit fiskal, në qoftëse i plotësojnë kriteret e definuara qartë dhe marrin pëlqim për detyrim nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë, e vërtetuar në bazë të mendimit pozitiv të Ministrisë së financave, do të mund të realizojnë edhe projekte më të mëdha kapitale nëpërmjet detyrimeve.

Nënshkrimi i kësaj marrëveshje nënkupton fillimin e stimulimit të rritjes ekonomike në komuna dhe hap qasje për komunat deri te kapitali i nevojshëm me qëllim krijimin e vlerave afatgjate për sigurim të shërbimeve dhe kushteve më cilësore për jetë për qytetarët e vet.

Komuna e Karposhit është komuna e parë që morri leje nga Ministria e financave për detyrim kreditor në shkallë prej 25,4 milion denar. Kredia është e caktuar për shkollën fillore "Jan Amos Komenski" dhe ka të bëjë me sigurimin e pajisjeve e cila do të mundësojë kursimin e energjisë. Agjencioni Amerikan për Zhvillim Ndërkombëtarë (USAID), në pajtim me marrëveshjen për bashkëpunim e nënshkruar me UNIBanka, nëpërmjet fondit të vet garantues, garanton për 50% të vlerës të këtij krediti.

USAID e formoj këtë Fond garantues në vlerë prej 10 milion dollarë të caktuar për komunat me qëllim të mundësojë sa më shumë qasje në tregun e kapitalit

dhe me atë të stimulojë shfrytëzimin e formave të ndryshme për detyrime për realizimin e projekteve për efikasitet të energjisë, si dhe projekte tjera kapitale. Përveç marrëveshjes me UNIBanka, marrëveshje të njëjtë USAID ka nënshkruar edhe me NLB Lizing. Kushtet në bazë të të cilave komunat mund të shfrytëzojnë Fondin garantues është që të kenë aftësi për kredi, ku vlerësimi bëhet nga ana e Projektit të USAID për Qeverisje Lokale, pastaj analizë financiare dhe vlerësim bëjnë edhe bankat, partner të USAID, si dhe pëlqimin e nevojshëm për detyrim nga Qeveria e RM.

Në pajtim me procedurën për detyrim të komunave të shkruara në Udhëzimin për mënyrën e detyrimit të komunave në Republikën e Maqedonisë, e publikuar nga Ministria e financave, si dhe Ligjit për financim të NJVL, secila komuna e fillon procedurën për detyrim me dërgimin e Kërkesës për mendim për detyrim deri te Ministria e financave, ku të njëjtës duhet ti bashkangjitet Vendimi i Këshillit të komunës për detyrim, të shkruhet qëllimi i detyrimit, të theksohen propozim - kushtet për detyrim (vlera e përgjithshme e detyrimit, shkalla e pranueshme e kamatës, periudha e pagesës, grejs periudha, shpenzimet tjera, anuiteti mujor) të cilat komuna do t'i fitoj nga bisedimet paraprake të zhvilluara me institucionin financiar. Përveç të lartpërmendurës komuna duhet të ketë raporte financiare të vlerësuar pozitivisht në kontinuitet në periudhë prej dy viteve të fundit të vitit fiskal (a ka histori të bllokimit të xhirrologarisë dhe a ka detyrime të pashlyeshme kundrejt kreditorëve në afat mbi 90 ditë nga dita e arritjes).

Vlera e përgjithshme e pagesë vjetore të borxhit për detyrim afatgjatë nuk guxon të kalojë 15% nga të hyrat e përgjithshme në buxhetin rrjedhës - operativ të komunës në vitin paraprak fiskal. Gjithashtu vlera e përgjithshme e borxhit afat gjatë të pambëritshme të komunës, përfshirë këtu të gjitha garancionet nuk mund të kalojë vlerën e të hyrave të përgjithshme në buxhetin rrjedhës - operativ të komunës në vitin paraprak.

DERI MË TANI TETË KOMUNA KANË PARASHTRUAR KËRKESË PËR DETYRIM

Përveç komunës së Karposhit, e cila morri pëlqim për detyrim nga Qeveria e R. Maqedonisë, deri te Ministria e financave janë parashtruar kërkesa për detyrim edhe nga komunat tjera. Në procedurën për përpilimin e mendimit në këtë ministri janë kërkesat e komunës Ilinden dhe Kumanovës. Në komunën e Ilindenit për projektin për ndërtimin e sistemit të kanalizimit për pranim dhe trajtim të ujërave të zeza në zonën e komunës, në lartësi prej 91.777.00 denar, ndërsa komuna e Kumanovës parashtror kërkesë për disa projekte në shumë maksimale prej 148.697.607,00 denar. Komuna e Dojranit parashtror kërkesë për sigurim të mjeteve financiare për funksionimin normal të sistemit për mbrojtje të liqenit të Dojranit, respektivisht për rregullimin e borxhit të NP për punë komunale. Edhe përkundër asaj që në kuadër të kërkesës nuk është qartë e theksuar se a bëhet fjalë për kërkesë për hua ose kërkesë për detyrim në formë huaje, ministria e informoj komunën për dy alternativat e mundëshme. Në bazë të asaj komuna duhet të parashtror kërkesë adekuate deri te MF për atë alternativë që vlerëson se është më e përshtatshme. Ministria e financave përgatiti edhe një mendim negativ, për kërkesën për detyrim të komunës së Vinicës, e cila nuk i plotëson kriteret ligjore për detyrim. Në këtë ministri kemi marrë lajmërim për detyrim nga komuna e Velesit, Sveti Nikole dhe Vasilevë. Ato ende nuk kanë parashtruar kërkesë të plotë zyrtare për detyrim e cila duhet të përpunohet në pajtim me rregullativën ligjore dhe në pajtim me Udhëzimin për mënyrën dhe procedurën për detyrim të komunave dhe ndërmarrjeve publike në RM.

Кон посилно локално управување со училиштата

Шестмесечниот проект инициран од Мисијата на ОБСЕ во Скопје, во соработка со Комисијата за образование и спорт на ЗЕЛС, а спроведен од ЦИРа, има за цел да придонесе кон подобрување на локалното управување со образованието. Ова, меѓу другото, ќе се постигне со зајакнување на капацитетите и соработката меѓу општинските службеници кои работат на полето на образование, за витални прашања од оваа област, како финансирање на образованието, подобрување на квалитетот на образованието, и справување со предизвиците во образованието. Проектот е финансиран од Високиот комесар за национални малцинства на ОБСЕ.

Пред почетокот на проектот, беше спроведена проценка на потребите, преку теренски посети на општините и училиштата низ земјата од страна на ОБСЕ. По неа следеше истражување за подготовка на база на податоци за општинските службеници кои работат во секторот образование, нивната улога и одговорности. Сите овие наоди, а особено плодната соработка со Комисијата за образование и спорт на ЗЕЛС претставуваат основа на проектот.

Проектот започна во јуни и ќе трае до декември оваа година. Се состои од четири дела, три работилници и завршен форум. Првата работилница за квалитетот на образованието и објаснување на улогата на општинскиот службеник за образование, се одржа во Крушево од 4 до 6 јули. Втората работилница, која треба да се одржи во средината на септември, ќе се насочи на предизвиците во областа на образованието. Последната работилница се однесува на градење на капацитетите за раководење со проекти. Учесниците ќе се поделат на групи и ќе имаат два месеца да ги финализираат предлог проектите. Во текот на конечната фаза, на форумот, групите ќе ги презентираат своите идеи за проекти. Форумот исто така ќе даде можност да се презентираат и препораките собрани во текот на проектот, со цел подобрување на спроведување на надлежноста во образованието.

Општинските службеници од областа на образованието имаат многу значајна улога во процесот на децентрализацијата, особено во изнаоѓањето на локални решенија за локалните проблеми и нивно спроведување на ефикасен начин. Капацитетот, вештините и разбирањето на улогите и одговорностите се неопходни состојки за непречен трансфер на овие надлежности.

Ројекти гjashtëmuјor i inicuar nga Misioni i OSBE në Shkup, në bashkëpunim me Komisionin për arsim dhe sport në BNJVL, ndërsa i implementuar nga CIRa, ka për qëllim të kontribuoj në përmirësimin e menaxhimit lokal me arsimin. Kjo do të arrihet me përforcimin e kapaciteteve dhe bashkëpunimin ndërmjet nëpunësve komunal të cilët punojnë në fushën e arsimit, për çështje jetike në këtë fushë, siç është financimi i arsimit, përmirësimi i cilësisë së arsimit dhe menaxhimi me sfidat në arsim. Projektet është financuar nga Komisareri i lartë për minoritete nacionale në OSBE.

Para fillimit të projektit, u implementua vlerësimi i nevojave, nëpërmjet vizitave në terren komunave dhe shkollave në gjithë vendin nga ana e OSBE. Pas asaj pasoj analiza për përgatitjen e bazës së të dhënave për nëpunësit komunal të cilët punojnë në sektorin e arsimit, roli i tyre dhe përgjegjësitë. Të gjitha këto gjetjet, veçanërisht bashkëpunimin i frytshëm me Komisionin për arsim dhe sport në BNJVL, paraqitën bazën për projektin.

Projektet filloj në qershor dhe do të zgjasë deri në dhjetor këtë vit. Përbëhet nga katër pjesë, tre punëtori dhe forum final. Punëtorit e parë për cilësin e arsimit dhe sqarimi i rolit të nëpunësve komunal për arsim, u mbajtë në Krushevë prej 4 deri më 6 korrik. Punëtorit e dytë e cila duhet të mbahet në mes të shtatorit, do të drejtohet në sfidat në sferën e arsimit. Punëtorit e fundit ka të bëj me ngritjen e kapaciteteve për menaxhim me projektet. Pjesëmarrësit do të ndahen në grupe dhe do të kenë dy muaj t'i finalizojnë propozim projektet. Në vazhdim të fazës finale, në forum, grupet do t'i prezantojnë idet e tyre për projekte. Forumi gjithashtu do të jep mundësi të prezantohen dhe rekomandimet e mbledhura gjatë projektit, me qëllim përmirësimin të implementimit të kompetencave në arsim.

Nëpunësit komunal nga sfera e arsimit kanë rolë shumë të rëndësishëm në procesin e decentralizimit, veçanërisht në gjetjen e zgjidhjeve lokale për problemet dhe zbatimin efikas të tyre. Kapaciteti, aftësitë dhe kuptimi i roleve dhe përgjegjësiive janë të patjetërsueshme për transferin e pandalshëm të këtyre kompetencave.

Drejt në menaxhimi lokal më të mirë me shkollat

Одржана 11-тата седница на УО на ЗЕЛС

Општините не отстапуваат од ставот за сопственост врз земјиштето

На осми јули, 2008 година, во просториите на Општина Чаир, беше одржана 11-тата седница на Управниот Одбор на ЗЕЛС. Беа разгледани повеќе прашања од работењето на единиците на локална самоуправа меѓу кои политиката на ЗЕЛС за земјиштето, можностите за зголемување на изворните приходи на општините, реафирмација на ставовите на ЗЕЛС во однос на Законот за финансирање на ЕЛС, состојбите во втората фаза од децентрализацијата со посебен осврт на проблемот со општините кои имаат блокирани сметки и оние кои немаат соодветни технички капацитети. Беше дискутирано и за функционирањето на Комитетот на регионите, за проблемите на противпожарните служби, за продолжувањето на трендот на непринципиелното одземање на надлежностите во образованието на општините, за активностите на Министерството за земјоделство поврзани со управувањето на земјоделското земјиште, за неискористените средства предвидени за финансирање на проекти, согласно Законот за рамномерен регионален развој, како и за други актуелни прашања.

Членовите на УО го разгледаа Предлог - документот "Политиката на ЗЕЛС во однос на земјиштето" изготвен од проектот на ЕАР, а финансиран од ЕУ кој начелно е компатибилен со досегашните ставови на ЗЕЛС во однос на процесот на децентрализација и на земјиштето и беше договорено во истиот да се внесат истакнатите забелешки и да се усогласат ставовите во однос на алтернативите, по што тој ќе претставува стратешки документ на ЗЕЛС во преговорите со Владата за ова прашање. Речиси 30% од земјиштето кое им е одземено на општините во минатиот период е узурпирано, поради што беше

Мбајтја е сеансës së 11-të e BD të BNJVL-së

Komunat nuk tëriqen nga qëndrimi për pronësi ndaj tokës

Мë tetë korrik, 2008, në lokacionet e Komunës së Çairit, u mbajt seanca e 11-të e Bordit Drejtues të BNJVL-së. Ishin shqyrtuar më shumë çështje nga puna e njërive të vetëqeverisjes lokale ndër të cilat politika e BNJVL-së për tokën, mundësitë për rritjen e të ardhurave burimore të komunave, riafirmim të qëndrimeve të BNJVL-së lidhur me Ligjin për financimin e NJVL-ve, gjendjet në

fazën e dytë nga decentralizimi me vështrim të veçantë të problemit me komunat të cilat kanë llogari të bllokuara dhe ato të cilat nuk kanë kapacitete të mjaftueshme teknike. Ishte diskutuar edhe për funksionimin e Komitetit të regjioneve, për problemet e shërbimeve të zjarrfikësve, për vazhdimin e trendit të marrjes joprincipiele të kompetencave në arsim te komunat, për aktivitetet e Ministrisë për bujqësi lidhur me menaxhimin e tokës bujqësore, për mjetet e pashfrytëzuara të parashikuara për financimin e projekteve, konform Ligjit për zhvillim të barabartë regjional, si dhe për çështje tjera aktuale.

► нагласено дека барањето на ЗЕЛС не смее да се толкува дека треба нешто да им се даде на општините, туку да им се врати назад она што некогаш било во нивна сопственост. По ова беше потенцирано дека во следниот период треба да се пристапи кон реализација на иницијативата да се потпише нов Меморандум за соработка со Владата, каде меѓу другото ќе биде регулирано и ова прашање. Присутните беа информирани дека во соработка со ЗЕЛС се изготвува база на податоци за сите средства кои доаѓаат во општините. Во рамките на проектот ќе биде изготвено и софтверско решение за да може да се врши пресметка на разни симулации за различните потреби на општините, а беше предложено да се изготви документ „Политика на ЗЕЛС за зголемување на приходите на општините“.

Беше пренесена информацијата за работата на Комисијата за влез во втората фаза, во рамките на Министерството за Финансии, каде е дискутирано и прашањето за блокираните сметки, при што е заклучено во следниот период да се изготват предлог мерки за поддршка на општините, со цел сите општини да влезат во втората фаза. Уште дваесетина општини не се во втората фаза, од кои 15 општини се со блокирани сметки. Пет општини не ги исполнуваат условите од првата фаза, бидејќи немаат соодветен капацитет во даночните одделенија, за што ЗЕЛС се завзема да посредува во склучување на договор за соработка на овие општини со соседните општини. Беше истакнато дека досега ЗЕЛС со поддршка од Британска амбасада спроведуваше Проект, за помош на општините кои не се во втората фаза. Беше потенцирано дека нема економска логика на општините да им се забранува да земат кредит за враќање на стари долгови, во услови кога тоа право го има државата (која користи кредити за репрограмирање на долговите). Сепак, согласно анализите на Светска банка, засега само 12 општини се подобни да се задолжат. Побарано беше ЗЕЛС да инсистира на реafirмирање на Комисијата за справување со долговите на општините, тело регулирано со Закон, како и реafirмирање на ставот, долговите по основ за експропријација да бидат преземени од државата. На присутните им беше пренесено за работата на Комитетот на регионите во Брисел, од каде се поттикнуваат општините да се подготвуваат за ИПА проектите, со акцент на проектите за меѓународна соработка, за заштита на животната средина и за земјоделството. Беше побарано да се иницира процес, Секретаријатот на Комитетот на регионите да го преземе ЗЕЛС. Укажано на практиката во сите земји на Европа, при што е неприродно секретаријатот да биде лоциран во Министерството за локална самоуправа, односно дека истиот е во националната Асоцијација на општините.

На дневен ред на 11-тата седница на Управниот одбор, беше иницирано и прашањето за состојбата на противпожарните служба, при што беше укажано на нивната лошата техничка состојба, несоодветната опрема, недоволниот број на пожарници и отсуство

Anëtarët e BD e shqyrtuan Propozim - dokumentin “Politika e BNJVL-së lidhur me tokën” hartuar nga projekti i AER, dhe i financuar nga BE-ja i cili parimisht është kompatibil me qëndrimet e tanishme të BNJVL-së lidhur me procesin e decentralizimit dhe të tokës dhe ishte kontraktuar që në të njëjtin të vendosen vërejtjet e përmendura dhe të harmonizohen qëndrimet lidhur me alternativat, me çka ai do të paraqet dokument strategjik të BNJVL-së në negociatat me Qeverinë për këtë çështje. Pothuajse 30% nga toka që ju morr komunave në periudhën e kaluar është e uzurpuar, me çka u theksua se kërkesa e BNJVL-së nuk duhet të interpretohet për diçka që duhet të jepet, por të jetë e kthyer mbrapa diçka që dikur ishte në pronësi të komunave. Pas kësaj ishte potencuar që në periudhën vijuese të firmoset Memorandum bashkëpunimi me Qeverinë ku do të rregullohen shumë çështje. Pjesëmarrësit ishin të informuar se në bashkëpunim me BNJVL përgatitet baza e të dhënave për të gjitha mjetet që vijnë deri te komunat. Në kuadër të projektit do të jetë i përpiluar vendim softverik që të mundet të kryhet llogari në simulime të ndryshme për nevoja të ndryshme të komunave, dhe ishte e propozuar të hartohet dokument „Politika e BNJVL-së për rritjen e të ardhurave komunale,..”

Ishte përcjellur informacioni për punën e Komisionit për hyrje në fazën e dytë, në kuadër të Ministrisë për finansia, ku u diskutua edhe çështja për llogaritë e bllokuara. U konkludua që në periudhën vijuese të përgatiten propozim masa për përkrahjen e komunave. Zotim i Komisionit është që gjithë komunat të hyjnë në fazën e dytë. Edhe njëzet komuna nuk janë në fazën e dytë nga ku 15 komuna janë me llogari të bllokuara. Pesë komuna nuk i plotësuan kushtet nga faza e parë, respektivisht nuk kanë kapacitet të mjaftueshëm në sektorët tamimore, për çka BNJVL dëshiron të ndërmyjetëson për tu lidhur kontratë për bashkëpunim me komunat fqinje. Ishte theksuar se deri më tani BNJVL me përkrahje

на обуки. Беше иницирано да се дискутира за законски промени во оваа област на следната седница, како и состанок со Дирекцијата за заштита и спасување. Неизоставно беше и изнесувањето на проблемите од образованието. МОН се уште не им ги врати непринципиелно одземените надлежности во образованието на општините Старо Нагоричане и Брвеница. Беше сугерирано општините да поведат судска постапка за утврдување на одговорност, а по именувањето на новиот министер за образование да се закаже состанок за конкретно разрешување на ова и голем број други прашања од оваа област. Исто така, како резултат на зголемување на цената на нафтата за 70 - 80%, беше предложено ЗЕЛС итно да интервенира при ребалансот на буџетот, во делот на средствата предвидени за образование. Во врска со управувањето со земјоделското земјиште беше разгледана информацијата од Министерството за земјоделие. Присутните укажаа дека општините не се консултирани во постапката на распределба на земјоделското земјиште. Тоа се распарчува а останати се огромни површини непосеани. Беше укажано дека одредени површини не се предадени преку тендерска постапка и дека е склучен договор во четири очи, при што беше упатено барање до ресорното министерство на Интернет страница да истакне на која фирма, кое земјиште и колку земјиште и е доделено под закуп, бројот на катастарската парцела и податоци за сервисирањето на обврската од страна на концесионерот. Покренато беше и прашањето во однос на искористувањето на средствата предвидени за финансирање на проекти согласно Законот за рамномерен регионален развој, но поради неговата голема важноста, беше предложено тоа да биде разгледувано на следната седница на УО, како посебна точка од дневниот ред .

тë Ambasadës Britanike implementoi Projekt, për ndihmë të komunave që nuk janë në fazën e dytë. Ishte potencuar se nuk ka logjik ekonomike që komunave t'ju ndalohe të marrin kredi për kthimin e borxheve të vjetra, në kushte kur atë të drejtë e ka shteti (e cila shfrytëzon kredi për reprogramimin e borxheve). Konform analizave të Bankës botërore vetëm 12 komuna janë të volitshme që të detyrohen. U kërkua që BNJVL të insiston në reformimin e komisionit për ballafaqimin me borxhet e komunave, trup i rregulluar me Ligj, si dhe reafirmim të qëndrimit, borxhet në bazë të esproprijimit të jenë të ndërmarrja nga shteti. Pjesëmarrësit të informuar edhe për punën e Komitetit të regjioneve në Bruksel. U përcjell informacioni se komunat duhet të përgatiten për IPA projektet me theks në projektet e bashkëpunimit ndërkombëtarë, projekte për mbrojtje të mjedisit jetësor dhe bujqësisë. U kërkua të inicohet proces, Sekretariatit e Komitetit të regjioneve t'a merr BNJVL. U përmend praktika në të gjitha shtetet e Europës, me çka është jo e natyrshme të jetë e locuar në ministrinë e vetëqeverisjes lokale, respektivisht se i njëjti është në asociacionin e komunave.

Në rendin ditor të seancës së 11-të të Bordit Drejtues, ishte inicuar edhe çështja për gjendjen e shërbimit të zjarrfikësve, me çka u përmend gjendja e keqe teknike, pajisja jopërkatese, numri i pamjaftueshëm i zjarrfikësve dhe mungesa e trajnimeve. Ishte inicuar të diskutohet për ndryshime ligjore në këtë lëmi në seancën vijuese, si dhe mbledhje me Drejtorinë për mbrojtje dhe shpëtim. Gjithashtu nuk u shmang as problemi në arsim. MASH akoma nuk u'a ka kthyer kompetencat e marra në arsim komunave Staro Nagoriçane dhe Bërvenicë. Ishte sygjëruar që komunat të ngrejne procedurë gjyqësore për caktimin e përgjegjësisë, dhe pas emërimit të ministrit të ri për arsim të cakton mbledhje për zgjidhjen konkrete të kësaj çështje dhe shumë çështjeve tjera nga kjo lëmi. Gjithashtu, si rezultat i rritjes së çmimit të naftës për 70 - 80% më shumë nga vlera e parashikuar me bllok dotacionet, u kërkua që BNJVL në kohë të duhur të intervenon, veçanërisht për shkak të procedurës për kryerjen e rebalancit të buxhetit në pjesën e mjeteve të parashikuara për Ministrinë e bujqësisë. Pjesëmarrësit theksuan se komunat nuk janë konsultuar në procedurën e shpërndarjes së tokës bujqësore. Toka coptohet dhe të tjera janë sipërfaqe të mëdha të pakultivuara. U përmendën njohuritë se sipërfaqe të caktuara nuk janë të dorëzuara nëpërmjet procedurës tenderike dhe se është lidhur marrëveshje në katër sy, me çka ishte dërguar kërkesë deri te ministria përkatëse të hapet Internet faqe ku do të theksohet se cilës kompani i është ndarë sa tokë me qira, numri i kadastrit dhe të dhënave për servisimin e detyrimit nga ana e koncesionarit. Gjithashtu është ngritur çështja për zbatimin e Ligjit për zhvillim regional, respektivisht mundësia që mjetet e parashikuara të mos jenë të shfrytëzuara për shkak të pamundësisë që të aplikohet për të njëjtat. Në seancën vijuese të Bordit drejtues të jetë e vërtetuar pikë e veçantë e rendit ditor në të cilën do të diskutohet lidhur me shfrytëzimin e mjeteve të parashikuara për financimin e projekteve konform Ligjit për zhvillim të barabartë regional.

Андреј Петров, непосредно по повлекувањето од функцијата претседател на ЗЕЛС

Единството во ЗЕЛС, важен услов за успешно продолжување на процесот на децентрализација

• Официјално, на 11-тата седница на УО на ЗЕЛС, на осми јули, се повлекоа од челната позиција на Заедницата, од причини што на вонредните парламентарни избори добивте мандат во Собранието на РМ. Функцијата претседател на ЗЕЛС ја извршувавте изминатите три илјад години, па кажете ни кои беа најзначајните моменти за Вас во овој период?

Мислам дека во овој период ЗЕЛС постигна многу и навистина ми е жал што еден значаен период од мојата работа заврши. Сепак Парламентот е моето ново место каде ќе продолжам и понатаму да „работам“ за децентрализацијата и за подобрување на локалната власт во нашата земја. Во повеќегодишниот период на моите активности во ЗЕЛС сметам дека е најзначајно што успеавме имплементацијата на децентрализацијата да ја поставиме во вистинскиот колосек и што тоа го направивме многу успешно. Нема дилеми дека реализацијата на децентрализацијата на власта ни е потребна и ја бараат ЕУ и НАТО од нас, но пред се таа е процес во интерес на граѓаните, на сите нас, а општините тоа мошне добро го разбраа и пред се успешно го реализираат. Според мене тоа е навистина голем успех што го постигнавме сите заедно во ЗЕЛС во изминатиот период. Не велам дека се одеше глатко, имаше и слабости, но чекор по чекор работите успешно ги решававме. Успеавме да се наметнеме како достоин партнер на Владата, да промениме неколку клучни закони, во правец на подобрување на локалната управување, меѓу кои законот за даноци на имот, за комунални такси, закон за концесии на минералните сировини, за централен

регистар, да наметнеме нови решенија во законот за градежно земјиште, да издејствуваме зголемување на средствата за образование во Буџетот на РМ... Сето тоа ни дава за право да кажеме дека сме направиле доста, но тоа не значи дека сите проблеми сме ги решиле. Особено остануваат отворени две клучни прашања. Прашањето на сопственоста, со акцент на земјиштето за градба и прашањето на финансирањето на општините преку зголемување на зафаќање од ДДВ и од персоналниот данок. Тоа е „битката“ што му претстои на ЗЕЛС во иднина.

• Во овој период ЗЕЛС го реализира повеќегодишниот сон, да има сопствена „Куќа на општините“. Колку е тоа значајно за работата на ЗЕЛС?

Апсолутно, и тоа е уште еден голем заеднички успех. „Куќата на општините“ ќе сведочи дека во еден период сме успеале да из-

градиме меѓусебен широк консензус, сојуз со донатори, владини и невладини организации и сме успеале да се етаблираме како силна асоцијација. Најдобро е што во изминатиот период ја задржавме кохезијата меѓу нас, и во периодот што претстои ќе треба да се оддолее на предизвиците и да се направи напор да се зачува единството на ЗЕЛС. Сметам, како и досега, со мудрост, со разговор, со толеранција ќе се надминуваат сите проблеми. Наедно сакам да изразам благодарност на стручната служба на ЗЕЛС, луѓето во Заедницата кои се многу вредни работници и низ чии „раце“ минуваа голем дел од успехите што ги постигнавме. Се разбира, без заедничка симбиоза меѓу политичките претставници и службата на ЗЕЛС, за која особено се залагам да остане, како и досега непартиска и објективна, успехите не би биле така големи.

Andrej Petrov, drejtpërdrejt pas tërheqjes nga funksioni i kryetarit të BNJVL-së

Uniteti në BNJVL, kusht i rëndësishëm për vazhdimin e sukseshëm të procesit të decentralizimit

● **Сега како член на Парламентот - местото каде се гласаат законите, колку сте подготвени да лобирате за донесување на вистински решенија во интерес на децентрализацијата и локалната власт ?**

Врз база на моето досегашно искуство, како градоначалник, претседател на ЗЕЛС, член во меѓународни тела, сметам дека општините засега и немаат подобар лобист. Тоа всушност го покажав уште на самиот почеток. Аргументирано ги изнесов ставовите за кои се залагавме во ЗЕЛС за измени во Закон за централен регистар, потоа доставив амандмани за градежното земјиште што се темелеа на претходните заеднички ставови во заедницата, а жалам што не успеав да ги поднесам и амандманите за законот за основно образование. Навистина во Парламентот има многу простор да се работи за општините, и можеби ќе треба да се размисли, слично на словенчкиот парламент, во негови рамки да се формира Комисија за локална самоуправа.

● **Кои би биле Вашите препораки до донеодамнешни колеги-градоначалниците ?**

Да имаат верба во себе, да се држат едни со други, да веруваат во ЗЕЛС бидејќи е тоа една институција која секогаш ќе стои позади нивните заеднички интереси, секогаш да бидат отворени и спремни за меѓусебен дијалог и да имаат храброст да се соочуваат со проблемите. Најзначајно од сè, според мене е да се сочува единството во ЗЕЛС, со една заедничка идеја водилка - обезбедување на подобри услуги и услови за животот на своите граѓани, независно од партиската, религиската, етничката или било која друга припадност.

● **Zyrtarisht në mbledhjen e 11 të KD të BNJVL, me 8 korrik u tërhoqët nga pozita kyçe në Bashkësi, për shkak se në zgjedhjet e parakoshme parlamentare fituat mandatin në Parlamentin e ri të RM. Funksioni kryetar i BNJVL e ushtruat në tre vitet e kaluara, atëher na tregoni se cilat ishin momentet më të rëndësishme për Ju në këtë periudhë?**

Mendoj se në këtë periudhë BNJVL arriti shumë dhe singerisht më vjen keq se një periudhë e rëndësishme e jetës sime përfundoj. Megjithatë Parlamenti është vendi i ri ku edhe më tej do të "punoj" për decentralizimin dhe përmirësimin e pushtetit lokal në vendin tonë. Në periudhën shumevjeçare të aktiviteteve të mija në BNJVL mendoj se më e rëndësishme është se arritëm që implementimin e decentralizimit ta vendosim në drejtimin e duhur dhe që këtë e arritëm me sukses. Nuk da dyshim se realizimi i decentralizimit të pushtetit është i nevojshëm dhe këtë e kërkon EU dhe NATO nga ne, por parasëgjithash është proces në interes të qytetarëve, të gjithë neve, ndërsa këtë komunat shumë mirë e kuptuan dhe parasëgjithash me sukses e realizuan. Sipas meje është një sukses i madh që e arritëm bashkarisht në BNJVL në periudhën e kaluar. Nuk them që ka shku gjithçka lehtë, kishte edhe mangësi, por hap pas hapi punët me sukses i përfunduam. Arritëm që të imponohemi si partner serioz i Qeverisë, të ndryshojmë disa ligje kyçe, në drejtim të përmirësimit të menaxhimit lokal, ndër ato ligji për tatimin në pronë, për taksat komunale, ligjin për koncesione dhe lëndë minerale, për regjistrin qendrorë, të fusim zgjidhje të reja në ligjin për truallin ndërtime-

mor, të iniciojmë rritjen e mjeteve për arsim në Buxhetin e RM...E gjithë kjo na jep të drejtë të themi se kemi bërë shumë, por kjo nuk do të thotë se të gjitha problemet i kemi zgjidhur. Mbeten të hapuri dy çështje të rëndësishme. Çështja e pronësisë, me theks në tokën ndërtimore dhe çështja e financimit të komunave nëpënjret përfshirjes me TVSH dhe tatimi personal. Kjo është "beteja" që i paraprinë BNJVL në të ardhmen.

● **Në këtë periudhë BNJVL e realizoj endrrën e shumë pritur, të ketë "Shtëpinë e komunave" të veten. Sa është e rëndësishme për punën e BNJVL-së?**

Absolutisht, kjo është edhe një e arritur tjetër e madhe e përbashkët. "Shtëpia e komunave" do të dëshmoj se në një periudhë arritëm të ndërtojmë konsensur të gjërë ndërmjet veti, aleancë me donatorët, organizata qeveritare dhe joqeveritare dhe kemi arritur të themelohemi si asociacion i fortë. Më e mira është se në periudhën e kaluar e mbajtëm kohezionin ndërmjet veti, dhe në periudhën që na prinë do të duhet të përkushtohemi sfidave dhe të bëhet përpjekje të rruhet uniteti në BNJVL. Mendoj, si deri më tani, me mençuri, me dialog, me tolerancë do të tejkalohen të gjitha problemet. Njëherit dua të shpreh falemnderim shërbimit profesional të BNJVL, njerëzit në bashkësinë që janë punëtor të zelshëm dhe në "duart" e të cilëve kanë kaluar numër i madh i sukseseve që i kemi arritur. Kuptohet, pa simbiozë të përbashkët ndërmjet përfaqësuesve politik dhe shërbimit të BNJVL-së, për të cilën jam përpjekur të ngel si deri më tani jo partiake dhe objektive, sukseset nuk do të ishin aq të mëdha.

Шесте најдобри општини од „Програмата за Етика на локално ниво“, на студиска посета во Полска

Градоначалници и претставници од администрацијата на општините Велес, Чашка, Струмица, Битола и Центар, прогласени за најдобрите општини од Програмата „Етика на локално ниво“, од 13-20 јули, 2008 година присуствуваа на студиска посета во Полска, во организација на ЗЕЛС и Совет на Европа.

Американско-Полската фондација „Civis Polonus“ подготви интересна програма за претставниците од Република Македонија кои имаат можност да дознаат повеќе за поделеноста на локалната самоуправа во Полска и да разменат искуства со своите колеги од општините, кварталите, војводствата од Варшава за своите најдобри практики и начините на нивното функционирање. Делегацијата имаше средби и со претставници од општините кои учествувале во Програмата „Транспаретна Полска“, и од фондации и организации кои ја креирале и спроведувале оваа Програма. Искуствата на општините Таргувек и Градот Пулави покажале дека транспаретноста при објавувањето на услугите, достапноста на истите до граѓаните, како и тесната соработка со невладиниот сектор се од огромна важност за градење на транспаретни и успешни општини. Делегацијата исто така размени искуства и идеи со полските претставници за достапноста до јавни информации, за спречу-

Гјасhtë комунат мѐ тѐ mira nga “Programi пѐr etikѐ нѐ nivel lokal” нѐ vizитѐ studimore нѐ Poloni

Крyетарѐт е комунаве дхе пѐрфаќѐсues тѐ администратѐс комунале тѐ комунаве Veles, Чашка, Strumicѐ, Manastirѐ дхе Qendѐr, тѐ shpallura пѐr komuna мѐ тѐ mira nga Programi “Etika нѐ nivel lokal”, преј 13 - 20 korrik 2008 morrѐn pjesѐ нѐ vizитѐн studimore нѐ Poloni, нѐ organizim тѐ BNJVL дхе Kѐshillit тѐ Evropѐs. Fondacioni Amerikano - Polak “Civis Polonus” пѐrgatiti program interesant пѐr пѐрфаќѐсuesit e Republikѐs sѐ Maqedonisѐ тѐ cilѐt patѐn mundѐsinѐ тѐ мѐsojnѐ diќka мѐ tepѐr пѐr ndarjen e pushtetit lokal нѐ Poloni дхе тѐ shkѐmbejnѐ пѐрвоја me kolegѐт e tyre nga комунат, qarqet, дхе krerѐт e Varshavѐs пѐr praktikat e tyre мѐ тѐ mira дхе мѐnyrѐн e funksionimit. Delegacioni pati takim edhe me пѐрфаќѐсuesit e комунаве тѐ cilat morrѐn pjesѐ нѐ Programin “Poloni transparente”, дхе преј fondacioneve дхе organizatave тѐ cilat e krijuan дхе e implementuan кѐтѐ Program. Пѐрвојат e комунѐс Targuvek дхе Qytetit Pulavi treguan se transparenca gjatѐ shpalljes sѐ shѐrbimeve, qasja e тѐ нјѐтave deri te qytetarѐт, si дхе bashkѐpunimi i ngushtѐ me sektorin joqeveritarѐ janѐ тѐ нјѐ рѐндѐsie тѐ madhe пѐr ngritjen e комунаве тѐ sukseshme дхе transparente. Delegacioni gjithashtu shkѐmbeu пѐрвоја дхе ide me пѐрфаќѐсuesit polak пѐr qasjen deri te informatat ►

► вањето на корупцијата на локално ниво, за обуките и советувањето на вработените во локалната самоуправа. Интересен беше и примерот на организирање на т.н. младински квартави во градовите во Полска, проект кој го спроведува "Civis Polonus". Станува збор за младински совети кои се формираат секоја година и во кои работат најмладите од 13-19 години, а чија цел е подигање на свеста кај младите за своите родни места и поттикнување на желбата за нивна поголема вклученост во изнесување на идеи пред локалните власти за побрз развој на нивните локални средини.

Делегацијата се врати во своите локални средини со поголеми искуства и со евидентна желба видените добри практики од Полска да ги применат и во своите општини.

publike, për pengimin e korrupsionit në nivel lokal, për trajnimet dhe këshillimet e të punësuarve në pushtetin lokal. Interesant ishte shembulli i organizimit të të ashtuquaturave qarqet rinore në qytetet e Polonisë, projekt që implementohet nga "Civis Polonus". Bëhet fjalë për këshilla rinor që formohen çdo vitë dhe në të cilët punojnë më të rinjët prej 13-19 vjet, ku qëllimi është ngritja e vetëdijes tek të rinjët për vendlindjen e tyre dhe nxitjen e dëshirës për kyçjen më të madhe në paraqitjen e ideve para pushtetit lokal për zhvillim më të shpejtë të rrethit të tyre lokal.

Delegacioni u kthye me në vendin e vet me përvoja të mëdha dhe me një dëshirë që praktikat e mirë të Polonisë t'i praktikojnë në komunat e veta.

Проект на УНДП

Библиотеките како дел од животот на граѓаните во општините

Места каде може да се позајмат разновидни книги, актуелни списанија, DVD-а, да се поминат пријатни мигови во „друштво“ со интересна книга, да се пребарува преку интернет, да се стекнат нови пријатели, да се добијат совети и информации... Тоа се реновираните општински библиотеки во Струмица, Радовиш и Кавадарци, кои преку проектот „Пријателски библиотеки за сите граѓани“, финансиран од Кралството Норвешка, како дел од програмата на УНДП за поддршка на процесот на децентрализација, добија нов лик и нови содржини прифатливи и интересни за сите граѓани. Овој проект во последниве три години активно работи на трансформација на локалните библиотеки во мултифункционални информативни и културни центри на општините. Конкретно овие три библиотеки сега имаат модерно опремени читални, компјутерски центри и детски катчиња, што предизвика привлекување на поголем број посетители и членови, а со тоа и пораст на приходите на библиотеките. Всушност тие станаа дел од животот на граѓаните, па во нив се организираат и разни настани, манифестации, дебати и форуми. Овие библиотеки остваруваат и интензивна соработка со општините, со НВО и локалните компании. Активирани се веб портали за трите библиотеки и нивното ажурирање е секојдневно. Општините учествуваа во инфраструктурното реновирање на библиотеките со по 10.000 УСД, секоја.

Преку Проектот „Пријателски библиотеки за сите граѓани“ се модернизира работата на библиотеките во **Чаир (Скопје), Кочани и Веница**, со обезбедување на поквалитетни услуги, преку претходно надоградување на знаењата и вештините на вработените. Всушност од самиот почеток, во 2005 година па се до крајот на 2007, Проектот организираше 11 различни обуки, со над 200 учесници, вработени во таргетираните библиотеки и општини. Обуките се однесуваа на модерните библиотечни техники за комуникација со јавноста, управување со библиотека, дополнително финансирање, основни и напредни компјутерски вештини и слично. Како резултат на обуките беа подготвени прирачници: „Модерни концепти за давање квалитетни услуги“, „Библиотечен маркетинг“ и „Дополнително финансирање на локалните библиотеки“ со цел проширување на искуствата на други библиотеки и слични институции во Македонија.

За промовирање на концептот на библиотеката како граѓански информативен центар, спроведена е медиумска кампања. Главната цел на кампањата беше да се зголеми интересот на граѓаните за јавните библиотеки преку промоција на концептот на мултифункционална библиотека со отворен и лесен пристап до информациите. Преку овој проект беа збогатени библиотечните фондови на библиотеките во Чаир, Тетово, Гостивар, Куманово, Струмица, Кавадарци и Радовиш со над 4000 нови наслови. Проектот уште во самиот почеток иницираше соработка со Националната комисија на UNESCO од која доби целосна поддршка.

Во општина Јегуновце (с. Прељубиште), Тетовско, изградена е и опремена нова библиотека, која набрзо ќе биде пуштена во употреба и ќе ги нуди сите нови содржини. Библиотеката во општина Јегуновце ќе биде една од ретките рурални библиотеки основани во последно време, а како основач се јавува општината. Општина Јегуновце од самиот почеток ак-

Projekt i UNDP

Bibliotekat si pjesë e jetës së qytetarëve në komuna

Vende ku mund të huazohen libra të ndryshëm, revista aktuale, DVD, të kalohen çaste të lumtura në "shoqëri" me libër interesant, të hulumtohet në internet, të fitohen miqë të rinjë, të merren këshilla dhe informata... Këto janë bibliotekat komunale të renovuara në Strumicë, Radovish dhe Kavadarçë, të cilat nëpërmjet projektit "Biblioteka shoqërore për të gjithë qytetarët", financuar nga Mbretëria e Norvegjisë, si pjesë e programit të UNDP për përkrahje të procesit të decentralizimit, fituan pamje të re dhe përmbajtje të pranueshme dhe interesante për të gjithë qytetarët. Ky projekt në tre vitet e fundit aktivisht punon në transformimin e bibliotekave lokale në qendra komunale kulturore informative dhe multifunkionale. Konkretisht këto tre biblioteka tani kanë leximore moderne të pajisura, qendra kompjuterike dhe kati për fëmijë, që sfidojnë tërheqjen e një numri të madh të vizitorëve dhe anëtarëve, a me atë edhe rritjen e të hyrave në biblioteka. Në të vërtetë ata mbetën pjesë e jetës së qytetarëve, në këto biblioteka organizohen

тивно учествува во спроведувањето на активностите на проектот. Таа понуди локација, во сопственост на општината за изградба на bibliotekata, а ги презеде и сите административни и комунални активности потребни за комплетирање на работата.

Библиотеката е дизајнирана така да стане точка на комуникација меѓу локалното население и локалните власти, да биде двигател на локалниот развој и да влијае на јакнењето на општината преку организирање социјални и културни настани и преку иницирање на претприемнички активности според потребите на локалното население.

Нина Шуловиќ-Цветковска
Проект менаџер

Në komunën e Jegunovces (fsh. Prelubishtë), Tetovës, gjithashtu është ndërtuar dhe pajisur bibliotekë e re, e cila së shpejti do të lëshohet në përdorim dhe do t'i ofrojë të gjitha përmbajtjet e reja. Biblioteka në komunën e Jegunovcës do të jetë një nga bibliotekat e rralla të themeluara në vende rurale kohëve të fundit, ndërsa si themelues është paraqitur komuna. Komuna e Jegunovcës që nga fillimi aktivisht morri pjesë në realizimin e aktiviteteve të projektit. Komuna ofroj lokacion, në pronësi të komunës për ndërtimin e bibliotekës, gjithashtu i ndërmori të gjitha aktivitetet administrative dhe komunale për kompletimin e punës.

Biblioteka është dizajnuar në atë mënyrë që të jetë pikë për komunikim ndërmjet banorëve lokal dhe pushtetit lokal, të jetë inicues i zhvillimit lokal dhe të ndikoj në përforsimin e komunës nëpërmjet organizimit të ngjarjeve sociale dhe kulturore si dhe inicimin e aktiviteteve sipërmarrëse në bazë të nevojave të banorëve lokale.

Nina Shupoviq-Cvetkovska / Projekt menaxher

edhe ngjarje të ndryshme, manifestime, debate dhe forume. Këto biblioteka realizojnë bashkëpunim intenziv me komunat, me OJQ dhe kompanitë lokale. Janë aktivuar ueb portale për tri biblioteka dhe azhurimi i tyre është i përditshëm. Komunat morrën pjesë në renovim infrastrukturor të bibliotekave me nga 10.000 dollarë, secila prej komunave.

Nëpërmjet projektit "Biblioteka shoqërore për të gjithë qytetarët" u modernizua puna e bibliotekave në Çair (Shkup), Koçan dhe Vinicë, me sigurimin e shërbimeve më cilësore, nëpërmjet ngritjes paraprake të aftësive të të punësuarve. Respektivisht që nga fillimi në vitin 2005 deri në fund të 2007, projekti organizoi 11 trajnime të ndryshme, me mbi 200 pjesmarrës, për të punësuarit në bibliotekat target dhe komuna. Trajnimet kanë të bëjnë teknikën modernë për komunikim me publikun, menaxhimin me bibliotekat, financim shtesë, aftësi bazë dhe të avancuara kompjuterike dhe të ngjashme. Si rezultat i trajnimeve u përgatitën udhëzues: „Koncepte moderne për dhënie të shërbimeve cilësore“, „Marketing bibliotekist“ dhe „Financim shtesë të bibliotekave lokale“ me qëllim përhapjen e përvojave bibliotekave tjera dhe institucioneve të ngjajshme në Maqedonia.

Për promovimin e konceptit të bibliotekës si qendër informative për qytetarët, është realizuar kampanjë mediatike. Qëllimi kryesor i kampanjës ishte rritja e interesit të qytetarëve për bibliotekat publike nëpërmjet promovimit të konceptit të bibliotekave multi-funkionale me qasje të hapur dhe të lehtë deri te informacioni. Nëpërmjet këtij projekti u pasuruan fondet e bibliotekës në Çair, Tetovë, Gostivar, Kumanovë, Strumicë, Kavadarci dhe Radovish me mbi 4000 tituj të rinjë. Projekti që në fillim inicijoi bashkëpunim me Komisionin nacional të UNESCO nga e cila fitoj përkrahje të plotë.

Наградени општини од програмата „Лидерски стандарди и најдобри практики“

Област број 2

„Промовирање на учеството на граѓаните во донесувањето на одлуки“

Општина Велес прва во делегирањето на надлежности на физички лица и здруженија на граѓани

Со стартот на децентрализацијата општините се соочија со голем број надлежности, недостиг на финансиски средства за нивно извршување и со предизвикот за вклучување на граѓаните во одлучувањето и развојот на локалната заедница. НВО секторот, пак, се соочи со предизвикот активно да учествува во одлучувањето и воопшто работата на општината. Тргувајќи од ваквата состојба Општина Велес ги искористи одредбите од Законот за локална самоуправа и за првпат во Македонија, во 2006 година делегираше надлежности на едно физичко лице и две здруженија на граѓани. Делегирани се надлежностите во областа на социјалната заштита, спортот и административните услуги. Делегирањето надлежности покажа одлични резултати во учеството на граѓаните во донесувањето на одлуки во Општина Велес, но и во спроведувањето на надлежностите. Практиката резултираше со нови идеи, голем број реализирани проекти и настани. На предлог на Градоначалникот, Советот на Општина Велес беа донесени одлуки за делегирање надлежности. Врз основа на одлуките беше објавен јавен конкурс за избор на носители за спроведување на делегирани надлежности. Врз основа на понудени програми и план за работа како и врз основа на претходно реализирани

проекти, беа избрани: ЗГ „Иницијатива за социјална поддршка“ за делегирани надлежности од областа на социјалната заштита, ЗГ „Сојуз на спортови“, за делегирани надлежности во областа на спортот и лицето Мујадин Бегович за администратор во истурена канцеларија во Горно Оризари. За канцеларијата во Горно Оризари еден од критериумите беше лицето да има жителство во населеното место. Со избраните носители беа склучени договори за период од една година, со можност за нивно продолжување. Сите носители на делегирана надлежност до Советот на општината доставуваат шестмесечни извештаи за реализираните активности. Со воведувањето на овој пример обезбедена е правна рамка за делегирање на надлежности, зајакната е довербата на невладиниот сектор, задоволени се потребите на граѓаните, општината заштеди средства во буџетот за вработување на нови лица и за реализација на активностите и истовремено создаде потенцијално поле за идни вработувања на искусни и докажани кадри. Искуствата на Општина Велес може да ги примени секоја општина да ги искористи капацитетите и креативниот потенцијал на граѓаните за решавање на секојдневните проблеми и поттикнување на динамичен развој на локалната заедница.

Општина Долнени со иновативна постапка во утврдувањето на даночната основица на недвижниот имот

Реално утврдена проценка на недвижните имоти, задоволни даночни обврзници, зголемен прилив на финансиски средства во општинскиот буџет, зголемен степен на соработка на општинската администрација со граѓаните и стопанствениците, зајакната меѓусебна доверба, утврдена транспарентна постапка за проценка на имотите.

Ова се дел од позитивните ефекти што Општина Долнени ги постигна со вклучувањето на надворешни

членови (претставници од сите населени места во општината) кои рамноправно учествуваа во Комисијата за проценка на недвижен имот, формирана од страна на Советот на Општина Долнени. Всушност со префрлањето на надлежностите во областа на фискалната децентрализација и со официјалното преземање на базата на податоци на даночните обврзници на Општина Долнени (1 јануари 2007 година) се јави потреба Општината, согласно Методологи-

јата за проценка на пазарната вредност на недвижниот имот, која претставува основица за утврдување на данокот на имот и другите видови даноци, да направи реална, односно објективна евиденција и проценка на вредноста на недвижниот имот на правните и физичките лица на нејзината територија.

Со цел новоутврдената даночна основица да биде прифатена од страна на секој даночен обврзник, Советот на Општина Долнени ја при-

Komunat e shpërblyera nga programi "Standardet e lidërshiptit dhe praktikat më të mira"

Fusha nr. 2

"Promovimi i pjesmarrjes së qytetarëve në sjelljen e vendimeve"

Komuna e Velesit e para në delegimin e kompetencave personave fizik dhe shoqatave qytetare

Me fillimin e procesit të decentralizimit komunat u ballafaquan me një numër të madh të kompetencave, mungesë të mjeteve financiare për realizimin si dhe me sfidën e përfshirjes së qytetarëve në marrjen e vendimeve për zhvillimin e bashkësisë. Sektori i OJQ, nga ana tjetër u ballafaqua me sfidën që aktivisht të kyçet në vendim marrje dhe në përgjithësi në punën e komunës. Duke u nisur nga kjo situatë komuna e Velesit i shfrytëzoi dispozitat e Ligjit për vetëqeverisje lokale dhe për herë të parë në Maqedoni, në vitin 2006 delegoi kompetenca personit fizik dhe dy shoqatave qytetare. U deleguan kompetenca në fushën e mbrojtjes sociale, sport dhe shërbime administrative. Delegimi i kompetencave tregoi rezultate të shkëlqyeshme në pjesmarrjen e qytetarëve në sjelljen e vendimeve, si dhe në implementimin e kompetencave. Praktika rezultoi me ide të reja, me një numër të madh të projekteve të realizuara dhe ngjarje. Me propozim të kryetarit të komunës, Këshilli i Komunës së Velesit solli vendim për delegim të kompetencave shoqatave të qytetarëve dhe personave fizik. Në bazë të vendimeve u shpallë konkurs publik për zgjedhjen e bartësit për zbatimin e kompetencave të deleguara. Në bazë të programit dhe planit të punës të

propozuar si dhe në bazë të projekteve të realizuara më parë, u zgjodhën: SHQ „Inicijativa për përkrahje sociale“ për kompetencat e deleguara nga fusha e mbrojtjes sociale, SHQ "Lidhja e sporteve", për delegimin e kompetencave nga fusha e sportit dhe personit Mujadin Begoviç për administrator në zyrën periferike për Orizaren e Epërme. Për zyrën në Orizare të Epërme një nga kriteret ishte banorët në vendbanim. Me bartësit e zgjedhur u nënshkruajtën kontrata një vjeçare, me mundësi për vazhdim. Të gjithë bartësit e kompetencave të deleguara japin raport gjashtë mujor deri te Këshilli i komunës për aktivitetet e realizuara. Me zbatimin e këtij shembulli është siguruar kornizë ligjore për delegimin e kompetencave, përforcimi i besimit me sektorin joqeveritar, kënaqja e nevojave të qytetarëve, komuna kursei mjete në buxhet për punësim të personave të rinjë dhe për relazionin e aktiviteteve, dhe në të njëjtën kohë krijo fusha potenciale për punësime të ardhëshme të kuadrove me përvojë dhe të vërtetuar. Përvojat e komunës së Velesit mund t'i praktikojnë secila komunë, të shfrytëzoj kapacitetin kreativ dhe potencial të qytetarëve për zgjidhjen e problemeve të përditshme dhe stimulimin e zhvillimit dinamik të bashkësisë lokale.

Komuna Dolneni me procedurë inovative në përcaktimin e bazës tatimore për pronën e palujtshme

Vlerësimi real i përcaktuar i pronës së palujtshme, obligues tatimor të kënaqur, rritje e qarkullimit të mjeteve financiare në buxhetin e komunës, rritja e bashkëpunimit ndërmjet administratës komunale me qytetarët dhe ndërmarrësit, përforcimi i besimit të ndërsjellë, përcaktimi i procedurës transparente për vlerësimin e pronës.

Kjo është pjesë e efekteve pozitive që komuna e Dolnenit i arriti me përfshirjen e anëtarëve të jashtëm (për-

faqësues nga të gjitha vendbanimet në komunë) të cilët morrën pjesë në Komisionin për vlerësimin e pronës së palujtshme, formuar nga Këshilli i komunës së Dolnenit. Respektivisht me kalimin e kompetencave në fushën e decentralizimit fiskal dhe me marrjen zyrtare të bazës së të dhënave të obliguesve tatimor të Komunës së Dolnenit (1 janar 2007) u paraqit nevoja Komuna në pajtim me Metodologjinë për vlerësimin e çmimit të tregut të pronës së palujtshme, e cila

paraqet bazë për caktimin e tatimit të pronës dhe tatimeve tjera, të bëj evidentim real dhe objektiv dhe vlerësimin e pronës së palujtshme të personave juridik dhe fizik në territorin e saj.

Me qëllim të bazës tatimore të sapo përcaktuar, që të jetë e pranuar nga çdo obligues tatimor, Këshilli i Komunës së Dolnenit e pranoi iniciativën e Aco Aleksoski, ekonomist i diplomuar, bashkëpunëtor i ri në Komunë, për zgjerimin e Komisionit, ku

► фати иницијатива на Ацо Алексоски, дипломиран економист, помлад соработник во Општината, за проширување на Комисијата, при што, претставниците од општинската администрација и именуваното лице од секое населено место, во разговори и консултации со секој даночен обврзник, на општо задоволство на сите, заеднички ја утврдуваа реалната вредност на имотот за оданочување.

Ваквото вклучување на граѓаните во донесувањето на одлуки, според првичните проценки на општината ќе обезбеди дополнителни приходи во Буџетот, односно се очекуваат околу 1.800.000,00 денари од наплата на данок на имот за 2008 година, што е за речиси три пати повеќе од минатогодишниот износ.

përfaqësues të administratës komunale dhe përfaqësues të emëruar nga çdo vendbanim, me bisedime dhe konsultime me obliguesit tatimor, bashkarisht e përcaktuan vlerën reale të pronës për tatimim.

Kjo përfshirje e qytetarëve në sjelljen e vendimeve, sipas vlerësimeve të para të komunës do të siguroj të hyra shtesë në buxhet, respektivisht pritet rreth 1.800.000,00 denar nga pagimi i tatimin në pronë për vitin 2008, që është tre herë më shumë se vlera e vitit të kaluar.

Обуки за ЛОГИН форум од септември

ЛОГИН менито овозможува користење на новата алатка ЛОГИН Форум. Со отворање на оваа категорија сместена на интернет страницата на ЗЕЛС - www.zels.org.mk секој може да се приклучи во дискусија по одделни теми од областа на локалната самоуправа.

Во рамки на четвртата фаза од ЛОГИН проектот од септември ќе започне спроведувањето на обуките за претставници на локалната администрација од сите 85 единици на локалната самоуправа во земјата за користење на интернет алтатката "форум за дискусија".

Заради промовирање на истата и приближување на нејзината корисност во смисла на отворање на актуелни теми од интерес на општините и искажување на мислење по одредено прашање, ЗЕЛС се заложи оваа алатка да ја приближи до корисниците со цел да може да се искористи можноста за давање сугестии, поставување прашања и инцирање дискусии.

Корисникот може да се вклучи во дискусија според категориите кои се наведени во форумот. Воедно, корисникот може да предложи и отворање на нови категории во кои ќе има отворена дебата за одредени конкретни прашања битни за локалната самоуправа и за процесот на децентрализација во Република Македонија.

До форумот може да се пристапи преку следниот линк: <http://www.zels.org.mk/forum/>. Од причина што сајтот ЛОГИН беше хакиран пред три месеци, административната електронска страница на ЛОГИН се уште не е во функција. Во ЛОГИН менито се уште може да се разгледуваат само насловите на внесените документи и информации.

Актуелните прашања што ги засегаат општините а произлезени од процесот на децентрализација може да станат теми отворени за дискусија во рамки на ЛОГИН форумот. Конструктивноста, предлозите, оценките и евентуалните критики за овој процес ќе можат да се најдат во дискусиите на уесниците во Форумот.

Trajnime për LOGIN forumi në shtator

ЛОГИН менџа mundëson shfrytëzimin e mjetit të ri LOGIN forumi. Me hapjen e kësaj kategorie e vendosur në internet faqen e BNJVL-së - www.zels.org.mk secili mundet të kyçet në diskutim për tema të caktuara nga sfera e vetëqeverisjes lokale.

Në kuadër të fazës së katërt të LOGIN projektit që nga shtatori do të filloj zbatimi i trajnimeve për përfaqësuesit e administratës lokale nga të gjitha 85 njësite e vetëqeverisjes lokale në vend për shfrytëzimin e mjetit "forum për diskutim".

Për promovimin e të njëjtës dhe afrimin e dobisë në kuptim të hapjes së temave aktuale me interes për komunat dhe dhënien e mendimit për çështje të caktuar, BNJVL u përcaktua këtë mjet ta afrojnë deri te shfrytëzuesit me qëllim që të shfrytëzohet mundësia për dhënie të sugjerimeve, parashtrimin e pyetjeve dhe inicimin e debatit.

Shfrytëzuesi mund të kyçet në diskutim sipas kategorive të cilat janë të dhëna në forum. Në të njëjtën kohë shfrytëzuesi mund të propozoj edhe hapjen e kategorive në të cilat do të ketë debat të hapur për çështje konkrete për vetëqeverisjen lokale dhe për procesin e decentralizimit në Republikën e Maqedonisë.

Deri te Forumi mund të arrihet nëpërmjet këtij linku: <http://www.zels.org.mk/forum/>. Për arsye se faqja LOGIN ishte hakuar para tri muajve, faqja elektronike administrative ende nuk është në funksion. Në menyn LOGIN ende mund të shikohen vetëm titujt e dokumenteve dhe informatave të vendosura.

Çështjet aktuale që i tangojnë komunat të dalura nga procesi i decentralizimit mund të jenë tema të hapura për diskutim në kuadër të LOGIN forumit. Konstruktiviteti, propozimet, vlerësimet dhe eventualisht kritikata për këtë proces mund të gjenden në diskutim për pjesmarrësit në forum.

ЦЕНОВНИК за рекламен простор

1/1 втора и последна колор страница	450 евра
1/1 претпоследна колор страница	400 евра
1/2 внатрешна колор страница	220 евра
1/4 внатрешна колор страница	120 евра
1 цм ²	1,5 евра
1/1 внатрешна црно-бела страница	300 евра
1/2 внатрешна црно-бела страница	160 евра
1/4 внатрешна црно бела страница	90 евра
1/1 колор средна страница	400 евра
2 колор средни страници	700 евра

Лого на насловна страница
во височина од 5 сантиметри најдолу
или најгоре на насловната страница 300 евра

Попусти:

За договор од 3 месеци	- 10%
За договор од 6 месеци	- еден месецgratis објава на реклама
За договор од 12 месеци	- два месециgratis и 5% дополнителен попуст на сумата

За плаќање во готово дополнителни 5% попуст

MIDA
RENT A CAR TOURS

Vasil Adzilarski 2, Hotel HOLIDEJ IN SKOPJE
Tel: ++389 2 3292 888, 3139 491
Tel/Faks: ++389 2 3292 990

mida_rentacar@mt.net.mk
www.rentacarmida.com.mk

RENT A CAR
all from FORD program

TRANSFERS BY
"SHUTTLE" PRINCIPLE

HOTEL RESERVATIONS

AIRPLANE TICKETS
FOR ALL DESTINATIONS

TURIST ARRANGEMENTS

BUSINESS TRIPS

ORGANISATIONS OF
SEMINARS, CONGRESSES, FAIRS

Design: Tawo

Секогаш тука за вас

Електричната енергија е неопходна за нормално одвивање на секој дел од нашиот живот. Таа ни овозможува да живееме и работиме поудобно и поефикасно. Затоа, ние во EVN Македонија настојуваме да ви ја доставиме електричната енергија квалитетно и навремено, секаде каде што таа ви е потребна.

www.evn.com.mk

EVN
macedonia

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

тел. +389 (0)2 30 99 033 / факс: +389 (0)2 30 61 994
ул. Женевска бб , п.фах 32 , 1000 Скопје, Република Македонија
www.zels.org.mk / contact@zels.org.mk

BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETQEVERISJES LOKALE TË
REPUBLIKËS SË MAQEDONISË

tel. +389 (0)2 30 99 033 / fax: +389 (0)2 30 61 994
rruga. Zhenevska p.n. , F.P 32 , 1000 Shkup, Republika e Maqedonisë
www.zels.org.mk / contact@zels.org.mk